

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-89>

УДК 331.104:331.105.6

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ, ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ, ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОТРЕБ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

CONCEPTUAL MODEL OF RENEWAL OF THE SOCIAL DIALOGUE SYSTEM IN UKRAINE UNDER CONDITIONS OF DIGITALIZATION, EUROPEAN INTEGRATION, MARTIAL LAW AND NEEDS OF POST-WAR RECOVERY

Панькова Оксана Володимирівна

кандидат соціологічних наук, доцент,
Інститут економіки промисловості Національної академії наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2003-8415>

Касперович Олександр Юрійович

молодший науковий співробітник,
Інститут економіки промисловості Національної академії наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1169-9681>

Pankova Oksana, Kasperovich Olexandr

Institute of Industrial Economics
of the National Academy of Sciences of Ukraine

Стаття містить присвячену обґрунтуванню концептуальної моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні відповідно до вимог євроінтеграції, можливостей залучення мережево-цифрових технологій для подолання негативних наслідків війни, забезпечення стійкості системи соціально-трудова відносин та сфери праці. Необхідність оновлення системи соціального діалогу в Україні обумовлена гострою потребою впровадження сучасних демократичних механізмів мобілізації та ефективного використання ресурсів держави для подолання наслідків збройної агресії та ефективної євроінтеграції. Важливою умовою і наслідком реалізації оновленої моделі соціального діалогу є скоординованість та солідаризованість взаємодіючих суб'єктів для прийняття та реалізації взаємоузгоджених рішень для надання своєчасних відповідей на виклики часу і формування внутрішніх сприятливих передумов для повоєнного відновлення економіки та трудової сфери України. Авторами запропоновано та обґрунтовано структурну модель оновлення системи соціального діалогу в Україні, розкрито змістовно-структурний та діяльнісний аспекти (стратегічні завдання та пріоритети політики) її практичної реалізації, перелік функцій оновленої системи соціального діалогу. Концептуальне бачення оновленої моделі соціального діалогу розкрито авторами в контексті основних груп чинників, що впливають на стан соціально-трудова відносин, сфери праці та національної економіки на сучасному етапі, а саме: цифровізації, прискореної євроінтеграції, основних нерозв'язаних проблем, що накопичилися у передвоєнний період, а також негативних наслідків широкомасштабної збройної агресії та потреб повоєнного відновлення України.

Ключові слова: соціальний діалог, соціально-трудова відносини, євроінтеграція, цифровізація, модель оновлення, сфера праці, воєнний стан, повоєнне відновлення України.

The article is dedicated to the development and substantiation of a conceptual model for updating the system of social dialogue in Ukraine in accordance with the requirements of European integration, the possibilities of involving network-digital technologies to overcome the negative consequences of war, ensuring the stability of the system of social and labor relations and social dialogue. The need to update the system of social dialogue in Ukraine is due to the urgent need to introduce modern democratic mechanisms for mobilizing and effectively using limited state resources for accelerated European integration and overcoming the consequences of armed aggression. An import-

ant condition and consequence of the implementation of the updated model is the coordination and solidarity of the interacting entities for the adoption and implementation of mutually agreed decisions, providing timely responses to the challenges of the time and the formation of internal favorable conditions for the post-war recovery of the economy and labor sphere of Ukraine. The authors proposed and substantiated the structural model of updating the social dialogue system, and also revealed the content-structural and operational aspects (strategic and priority tasks) of its practical implementation. The article, based on the analysis of regulatory and organizational and management background, reveals the functional structure of the current system of social dialogue in Ukraine. On the basis of the author's previous research, the vision of the updated model of social dialogue was defined and substantiated – a basic conceptual scheme, an updated list of functions, strategic tasks and policy priorities in the field of digitalization, European integration and the needs of Ukraine's post-war recovery. Attention is focused on the need for essential changes in the system of interaction between the parties of social dialogue, the implementation of which will be facilitated by the updated model of social dialogue in Ukraine. The priority tasks that need to be implemented in the system of social and labor relations and social dialogue at the current stage are disclosed. The conceptual vision of the updated model of social dialogue is disclosed by the authors in the context of the main groups of factors influencing the state of social and labor relations, the sphere of labor and the national economy at the present stage, namely: digitalization, accelerated European integration, the main unresolved problems that were accumulated in the pre-war period, as well as the negative consequences of large-scale armed aggression and the needs of post-war recovery. The practical implementation of this conceptual model of updating the system of social dialogue in Ukraine will create favorable conditions for the preservation and restoration of war-torn ties in the system of social and labor relations, in the field of labor; will allow to consolidate the subjects of social and labor relations and the parties to social dialogue through the use of modern network-digital technologies to overcome the devastating consequences of the war, the creation of prerequisites for post-war recovery based on the achievement of mutually agreed solutions and the development of effective mechanisms for their implementation, which as a result will contribute to the successful European integration of Ukraine.

Keywords: social dialogue, social and labor relations, European integration, digitalization, model of renewal, sphere of labor, martial law, post-war recovery of Ukraine.

Постановка проблеми. В нинішніх умовах на національну економіку, трудову сферу України, на систему соціального діалогу впливає група ключових чинників: 1) повномасштабна збройна російська агресія; 2) цифровізація економіки та суспільства – загальносвітовий тренд; 3) накопичені до війни хронічно невідомі проблеми у соціально-трудої сфері; 4) євроінтеграційний вектор розвитку України та інтенсифікація цих процесів у системі соціально-трудоїх відносин і соціального діалогу після набуття Україною в червні 2022 р. статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу. Взаємовплив цих груп чинників генерує надскладне та дуже динамічне проблемне поле для повноцінної реалізації соціального діалогу в Україні з її наявним інституційним, організаційним, нормативно-правовим, технологічним та іншим потенціалом. На виявленні та дослідженні ключових чинників впливу на соціально-трудої сферу та систему соціального діалогу в нинішній період сфокусоване попереднє дослідження авторів статті [2]. Синергійний вплив цих чинників позначається на стійкості трудової сфери та системи СТВ. Тому актуалізується запит на пошук механізмів стабілізації і забезпечення стійкості трудової сфери, соціально-трудоїх відносин (СТВ), системи соціального діалогу як базової передумови функціонування та подальшого повоєнного відновлення націо-

нальної економіки. В ситуації, коли необхідно забезпечити мобілізацію та ефективне використання обмежених ресурсів, це потребує високого ступеню скоординованості і солідарності взаємодіючих суб'єктів для вироблення й прийняття ефективних взаємоузгоджених рішень з протидії руйнівним наслідкам війни, для надання гідних відповідей на виклики сучасності.

Руйнівний вплив широкомасштабної зброїної російської агресії негативно позначився на соціальних зв'язках в соціально-трудої сфері, в системі соціального діалогу, зокрема. Вкрай ускладнилася взаємодія сторін СТВ місцевого, територіального рівнів через бойові дії, тимчасову окупацію українських територій, руйнування підприємств, компаній тощо. Тому відновлення соціальних зв'язків, що лежать в основі взаємодії суб'єктів СТВ, соціальних партнерів стає чи не найбільш важливою передумовою відновлення системи соціального діалогу й забезпечення стійкості системи СТВ та трудової сфери. Проблема побудови та обґрунтування концептуальної моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні відповідно до вимог євроінтеграції, можливостей залучення ресурсів цифровізації для подолання негативних наслідків війни, забезпечення стійкості системи соціально-трудоїх відносин та соціального діалогу постає на часі як одна з ключових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Чотири ключові групи чинників впливу на трудову сферу, систему соціального діалогу: цифровізації, євроінтеграції, накопичених проблем, наслідків широкомасштабної збройної агресії та потреб повоєнного відновлення України, фактично формують і проблемне, і дослідницьке поле для визначення шляхів оновлення системи соціального діалогу. Питання впливу цифровізації на світ праці наразі є однією з ключових складових світового порядку денного в цій сфері, і кількість досліджень і публікацій щодо цього питання є доволі великою [5; 6; 7], в тому числі і щодо України як однієї з країн Східної Європи [4]. Безумовно, постійно відслідковуються і наслідки збройної агресії, в тому числі її вплив на соціально-трудова сферу та ринок праці. Поки що кожен з чинників досліджується окремо у «моніторинговому» режимі. В цьому напрямку плідно працюють такі структури, як Національний інститут стратегічних досліджень, Аналітичний центр ім. О. Разумкова та багато інших, які регулярно розміщують на своїх сайтах результати проведених досліджень. Чинники, пов'язані з накопиченими у довоєнний період нерозв'язаними проблемами в системі трудових відносин і соціального діалогу в Україні протягом останніх років досліджувались не дуже інтенсивно; комплексний аналіз таких проблем добре представлено в підготованій МОП «Програмі гідної праці 2020–2024» [3]. Вплив на соціально-трудова сферу євроінтеграційних процесів після набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу – активно обговорюється в рамках експертного середовища (наприклад, гостра дискусія щодо спроб форсованого оновлення трудового законодавства), перш за все в соціально-політичному контексті. Комплексних наукових досліджень цього питання в цілому ще не проводилось, також характерним є «моніторинговий» експертно-аналітичний підхід до висвітлення цих процесів.

У своїй сукупності наявні результати досліджень залишають відкритими велику кількість питань щодо формування візії оновлення системи соціального діалогу в Україні, як важливої умови забезпечення стійкості системи СТВ та сфери праці в умовах воєнного стану та потреб повоєнного відновлення.

Мета статті – визначення та обґрунтування ключових складових концептуальної моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні (загальна структура, функції,

стратегічні завдання та пріоритети) в контексті впливу основних груп чинників: цифровізації, євроінтеграції, накопичених проблем, наслідків широкомасштабної збройної агресії та потреб повоєнного відновлення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дане дослідження є продовженням авторських наукових пошуків, спрямованих на визначення та обґрунтування можливостей розвитку системи соціального діалогу в Україні в сучасних умовах. Вже на етапі подолання наслідків пандемії COVID-19 стала очевидною необхідність суттєвого оновлення існуючої в Україні системи соціального діалогу [8]. Наразі вплив пандемії вже фактично знято з порядку денного. Але в умовах широкомасштабної збройної агресії та її руйнівного впливу на всі сфери життєдіяльності українського суспільства, потреба у суттєвому оновленні системи соціального діалогу та приведенні її у відповідність масштабам та складності викликів, які постали перед Україною, стала ще гострішою. Система соціального діалогу має стати дієвим механізмом адекватного і своєчасного реагування на загрози й небезпеки, пов'язані із руйнівним впливом на соціально-трудова сферу повномасштабної агресії, тягарем накопичених та невирішених довоєнних проблем, та необхідністю якнайшвидшої реалізації вимог, необхідних для успішної євроінтеграції України. В одному з недавніх авторських досліджень в якості ключових орієнтирів розбудови такої системи було визначено два фундаментальних українських мегапроекти – повоєнне відновлення трудової сфери, національної економіки та успішна євроінтеграція України, набуття нею членства в ЄС. Було показано, що перспективи розвитку системи соціального діалогу на сучасному етапі безпосередньо пов'язані із радикальним оновленням системи взаємодії суб'єктів соціального діалогу, в тому числі із обов'язковим максимально широким використанням потенціалу сучасних інформаційних, комунікаційних, мережевих та цифрових технологій [2].

І в цьому контексті оновлену систему соціального діалогу доцільно розглядати як один з найбільш перспективних механізмів відновлення та розвитку зруйнованих війною соціальних зв'язків та процесів взаємодії, як в українському суспільстві в цілому, так і в соціально-трудова сфері зокрема.

Згідно змісту положень Закону України «Про соціальний діалог» [1], система соціального діалогу в Україні реалізує свої функції на

національному, галузевому, територіальному та локальному (підприємство, установа, організація) рівнях на тристоронній (*трипартизм*) та двосторонній (*біпартизм*) основі. Її організаційно-функціональну структуру представлено на рис. 1.

Традиційна система соціального діалогу в Україні зазнала внутрішніх змін під впливом тих чинників, що предметно розкрито авторами у попередніх дослідженнях [2]. Починаючи з 2014 р. і до сьогодні соціальний діалог територіального і галузевого рівнів значно

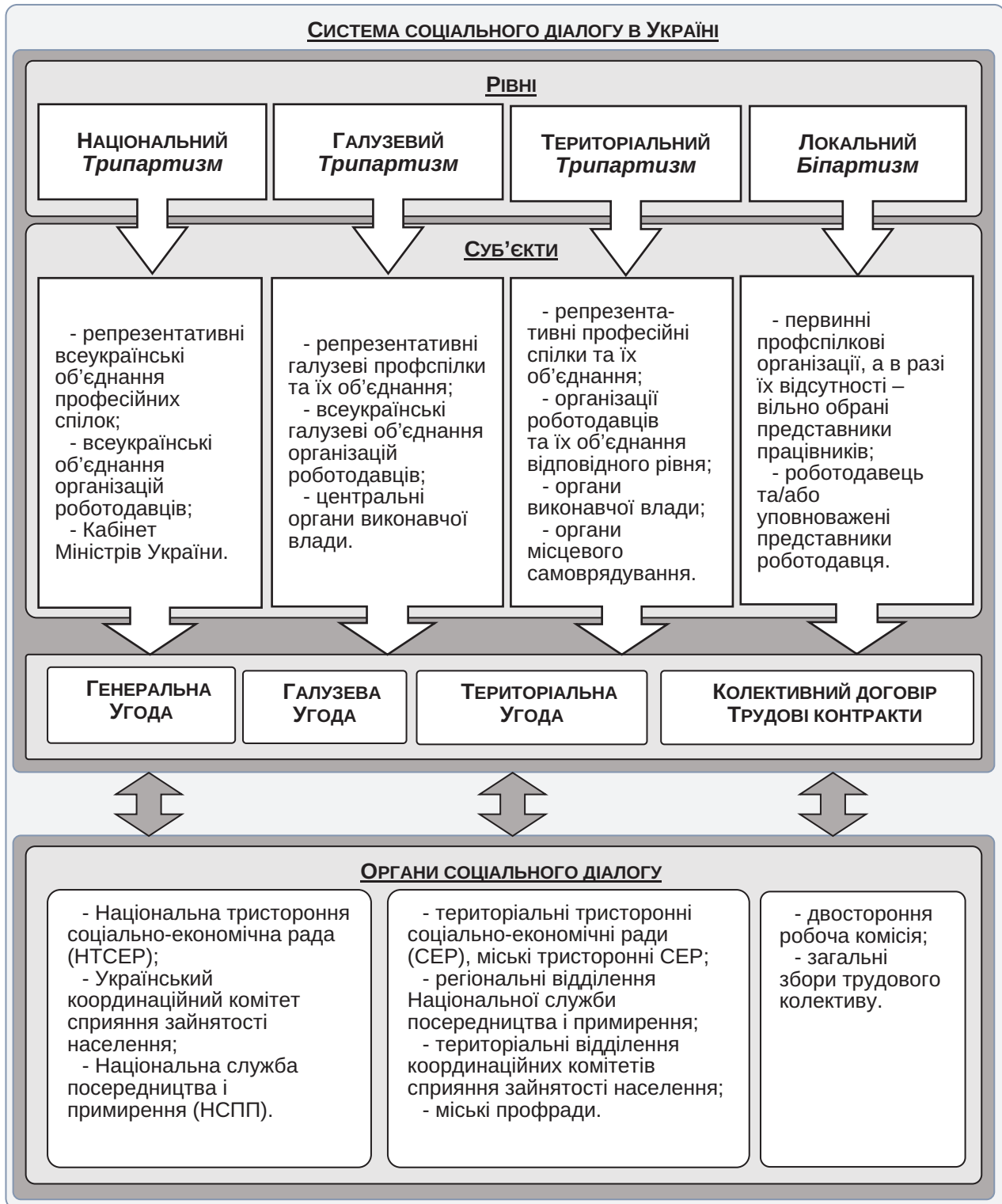

Рис. 1. Організаційно-функціональна структура існуючої системи соціального діалогу в Україні

Джерело: розроблено авторами

«похитнувся» через розкриті вище чинники, відбулося значне скорочення промислового виробництва у зв'язку з окупацією українських територій на Донбасі та руйнуванням підприємств в наслідок бойових дій. Стійкість трудової сфери через систему ефективного соціального діалогу в Україні багато в чому визначається інституційними умовами їх забезпечення. Тому важливими є взаємодія суб'єктів соціального діалогу на всіх рівнях управління, особливо на галузевому, територіальному (там, де на сьогодні для цього є умови), відновлення роботи спільного представницького органу національного рівня – Національної тристоронньої соціально-економічної ради (НТСЕР), відповідно, територіальних тристоронніх соціально-економічних рад тощо. Така взаємодія значно полегшується при застосуванні мережево-цифрових та інформаційно-комунікативних технологій за наявності інтернет зв'язку та технічних засобів.

З точки зору своєї структури, ключових суб'єктів існуюча в Україні система соціального діалогу не потребує якихось радикальних перетворень. Однак механізми її функціонування, процедури, розподіл повноважень, механізми комунікації та взаємодії суб'єктів – в умовах цифровізації, прискорення євроінтеграції, воєнного стану та повоєнного відновлення – потребують суттєвого оновлення.

Враховуючи зазначене вище, а також результати проведеного авторами у попередніх дослідженнях аналізу впливу ключових чинників на систему соціального діалогу [2], можемо визначити ключові логіко-структурні складові концептуальної моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні, метою якого є збалансування інтересів сторін соціального діалогу та посилення стійкості системи соціально-трудова відносин в умовах цифровізації, євроінтеграції, воєнного стану та повоєнного відновлення (рис. 2).

У стратегічному аспекті важливими довгостроковими контекстоутворюючими мегатрендами, які формують загальний контекст, основну «рамку» оновлення системи соціального діалогу в Україні, виступають: 1) загальносвітовий тренд – цифровізація економіки (у т.ч. сфери праці) та суспільства; 2) процеси прискореної євроінтеграції України, які висувають вимоги щодо якісних змін в системі взаємодії суб'єктів СТВ. Одночасно з цим, безпосередній внутрішній «порядок денний» щодо завдань системи соціального діалогу в Україні, формують 1) накопичені з 2014 року

та невирішені проблеми в соціально-трудова сфері та 2) руйнівні наслідки широкомасштабної збройної агресії та необхідність формування дієвої системи соціального діалогу як важливої передумови ефективної мобілізації та використання ресурсів, необхідних для повоєнного відновлення України.

Таким чином, основна ідея, закладена в пропоновану концептуальну модель оновлення системи соціального діалогу полягає в тому, щоб на основі використання потенціалу цифровізації (через формування якісно нового сприятливого інформаційно-комунікативного середовища взаємодії сторін соціального діалогу) та модернізації вітчизняної системи соціального діалогу відповідно до кращих практик країн ЄС вирішити наступні завдання (рис. 2):

1) розв'язати накопичені в системі СТВ та соціального діалогу проблем, що є актуальними на сьогодні;

2) подолати проблеми та виклики в системі СТВ та соціального діалогу, які є наслідком руйнівного впливу широкомасштабної збройної агресії;

3) сформувати підґрунтя для подолання проблем в системі СТВ та соціального діалогу, що виникатимуть на етапі повоєнного відновлення України.

Отже, мова йде про певну «реінституціоналізацію» системи соціального діалогу в Україні, коли при збереженні базової системи інститутів та ключових суб'єктів радикально оновлюється система їх функціонування та взаємодії, з урахуванням впливу цифрових трансформацій та вимог прискореної євроінтеграції.

Впровадження модернізаційних змін та відповідне оновлення системи забезпечення соціального діалогу розширює його функції (рис. 3). Дієва реалізація розширених функцій соціального діалогу обумовлює ефективність оновленої системи соціального діалогу.

Змістовне розкриття процесів цілепокладання щодо оновлення системи соціального діалогу доцільно здійснити через визначення загальних завдань стратегічного характеру, метою яких є формування та реалізація узгодженої політики в сфері цифровізації, євроінтеграції та потреб повоєнного відновлення України (рис. 4).

Важливою складовою загального оновлення системи соціального діалогу в Україні та виведення його на якісно новий рівень є визначення та реалізація пріоритетних завдань в системі соціально-трудова відно-

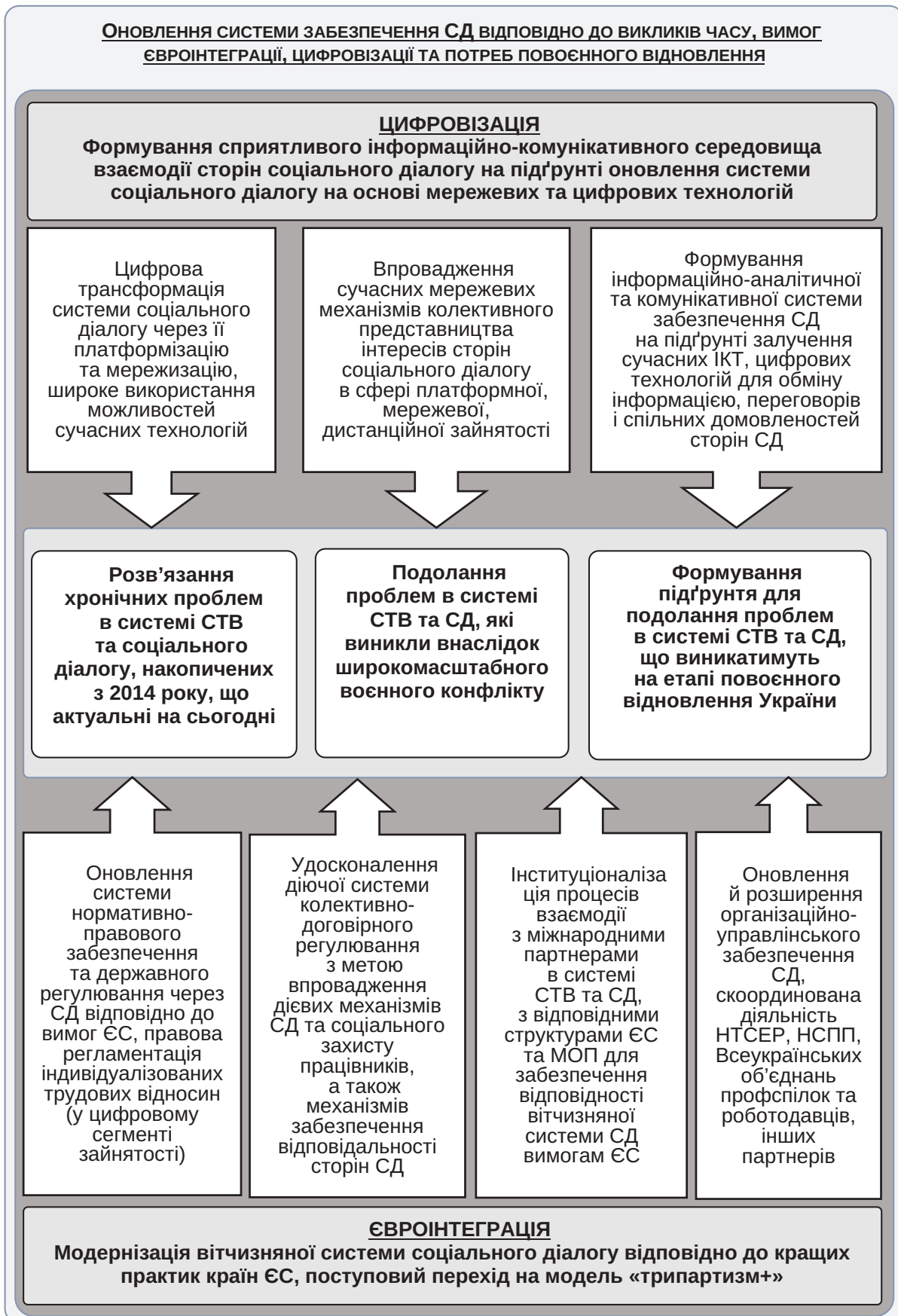

Рис. 2. Концептуальна схема оновлення системи забезпечення соціального діалогу в умовах цифровізації, євроінтеграції, воєнного стану та потреб повоєнного відновлення України

Рис. 3. Функції оновленої моделі соціального діалогу в Україні

Джерело: розроблено авторами

син, які потрібно вирішувати в умовах воєнного стану та прискорення процесів євроінтеграції (рис. 5).

Таким чином, наведена вище концептуальна модель оновлення системи соціального діалогу в Україні відображає *змістовно-структурний аспект* її реалізації в практику життя, розширені функції соціального діалогу, а також *діяльнісний аспект* – через визначення:

а) відповідних стратегічних завдань реалізації політик в сфері цифровізації, євроінтеграції та повоєнного відновлення економіки України;

б) пріоритетних завдань, що безпосередньо стосуються системи соціально-трудова відносин та потребують якнайшвидшого вирішення в умовах воєнного стану та прискореної євроінтеграції.

Важливо відзначити, що реалізація оновленої моделі соціального діалогу в умовах цифровізації, євроінтеграції, воєнного стану та потреб повоєнного відновлення України потребує певних умов:

1) забезпечення сприятливих інституційних умов – конкретна і активна діяльність спільного представницького органу соціаль-

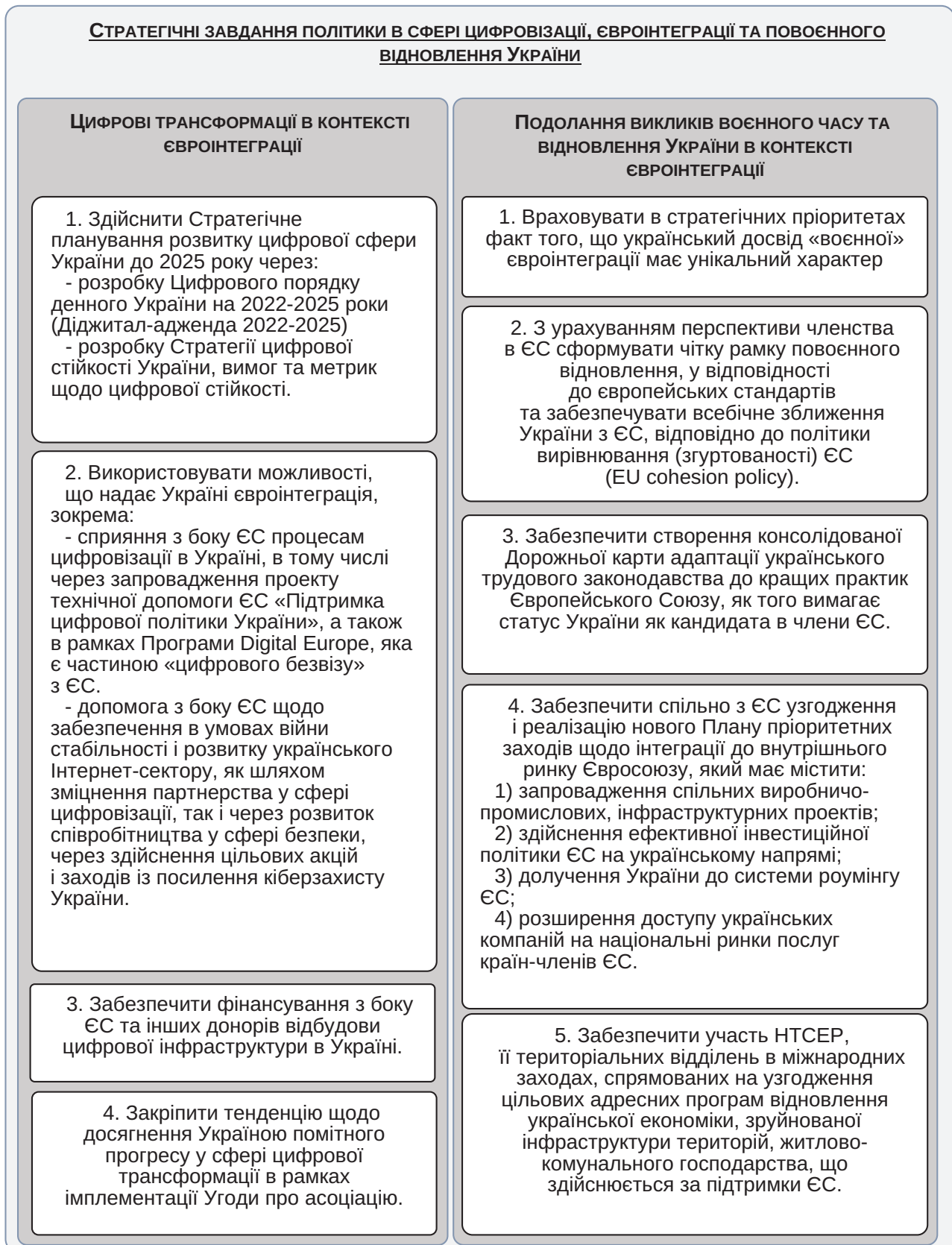

Рис. 4. Стратегічні завдання політики в сфері цифровізації, євроінтеграції та повоєнного відновлення України із залученням сторін соціального діалогу, реалізації яких сприятиме оновлена модель соціального діалогу в Україні

Джерело: розроблено авторами

**ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ В СИСТЕМІ СТВ І СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПРИСКОРЕНОЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

1. Модернізація чинної системи тристороннього соціального діалогу через її мережево-цифрове оновлення; розширення кола учасників соціального діалогу та поступовий перехід до моделі «трипартизм плюс» відповідно до європейських орієнтирів.

2. Посилення здатності сторін соціального діалогу з української сторони до ведення соціального діалогу за європейським зразком, до соціально-трудової євроінтеграції.

3. Забезпечення консолідованої участі сторін соціального діалогу національного рівня, НТСЕР у створенні Дорожньої карти адаптації українського трудового законодавства до кращих практик країн ЄС із збереженням сильних сторін власної напрацьованої системи.

4. Проведення комплексного соціального аудиту (за участі всіх сторін соціального діалогу) вже прийнятих законів в соціально-трудої сфері на відповідність міжнародному праву, зокрема вимогам прийнятих конвенцій, рекомендаціям Міжнародної організації праці, Європейській соціальній хартії.

5. Посилення гнучкості системи колективно-договірного регулювання; використання альтернативних форм вирішення колективних трудових спорів, у т. ч. участі в розгляді спору за участю медіатора.

6. Визначення впливу оновленої системи соціального діалогу на зменшення зростання бідності, передусім серед працюючих і пенсіонерів через знецінення зарплат і пенсій.

7. Визначення узгоджених пріоритетів нормативно-правової, інституційної, організаційно-управлінської, інформаційної діяльності на період воєнного стану для забезпечення внутрішньої стійкості системи СТВ та вимог євроінтеграції.

8. Оновлення діяльності Національної тристоронньої соціально-економічної ради, територіальних соціально-економічних рад, підвищення їх ефективності для забезпечення стійкості системи СТВ, розширення кола учасників діалогу.

9. Реальне залучення соціальних партнерів СД національного, галузевого, територіального рівнів управління до напрацювання профільних розділів в планах відбудови України, їх участь у подальшій реалізації цих планів.

10. Забезпечення об'єднання зусиль сторін СД локального рівня, Координаційних рад сприяння зайнятості населенню щодо посилення безпеки і здоров'я працівників на робочих місцях (наприклад, організація комплексних програм психологічної реабілітації).

11. Створення в Україні Інспекції праці європейського зразка, включення її представників до діяльності соціальних партнерів соціального діалогу.

12. Створення єдиної інформаційно-аналітичної бази даних у вигляді агрегованого онлайн-ресурсу (наприклад, мережеві платформи), для відстеження ситуації в трудовій сфері для оцінки ситуації, ризиків та небезпек для прийняття антикризових рішень усіма зацікавленими сторонами.

Рис. 5. Пріоритетні завдання, що потребують вирішення в системі соціально-трудої відносин і соціального діалогу в умовах воєнного стану та форсованої євроінтеграції

Джерело: розроблено авторами

ного діалогу національного рівня – Національної тристоронньої соціально-економічної ради (НТСЕР), її територіальних соціально-економічних рад; їх взаємодія з усіма задіяними суб'єктами;

2) потужна консолідація зусиль держави, роботодавців, профспілок, НТСЕР, НСПП (Національної служби посередництва і примирення, її регіональних відділень), експертної спільноти з метою мінімізації руйнівних наслідків війни на трудову сферу.

На думку авторів, практична реалізація запропонованої моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні створюватиме сприятливі внутрішні передумови для забезпечення національної стійкості, резильєнтності трудової сфери, формуватиме умови для повоєнного відновлення економіки та країни в цілому в світлі набуття членства в ЄС через:

- суттєве підвищення ефективності інформаційно-комунікативної взаємодії, переговорних процесів, вироблення узгоджених рішень в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, як всередині країни, так і при взаємодії з міжнародними партнерами;

- розширення ресурсної бази (інформаційно-комунікативної, технологічної тощо) сторін соціального діалогу – суб'єктів СТВ, інших партнерів;

- залучення до кола партнерів соціального діалогу тих суб'єктів, що здатні впливати на ефективність процесів забезпечення стійкості соціально-трудової сфери в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України, для стабілізаційних процесів на ринку праці;

- формування умов для переходу на модель соціального діалогу «трипартизм плюс», що відповідає європейським вимогам та орієнтирам;

- оновлення інструментів і механізмів колективно-договірного регулювання на виробничому, територіальному, галузевому, національному рівнях управління у відповідності із сучасними трендами в сфері зайнятості, з вимогами євроінтеграційного розвитку України та викликами та загрозами, згенерованими повномасштабною збройною агресією;

- розширення форм, способів і можливостей організацій роботодавців і працівників вести конструктивний діалог, запобігати виникненню колективних трудових спорів та конфліктів, у тому числі через використання розширених інформаційно-комунікативних

можливостей оновленої системи соціального діалогу;

- вироблення ефективних механізмів взаємодії суб'єктів СТВ для термінового реагування на ситуації, що можуть виникати на підприємствах через бойові дії, інші наслідки війни;

- застосування нових способів комунікативної взаємодії сторін, передбачених в оновленій мережево-цифровій інфраструктурі системи соціального діалогу (у тому числі цифрових, віртуальних, он-лайн-комунікацій), для попередження та оперативного розв'язання колективних трудових спорів та конфліктів;

- створення стійких, прозорих та ефективних механізмів примирення й арбітражу, що завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікативних, мережевих, цифрових технологій зберігатимуть ефективність навіть у форс-мажорних умовах;

- формування ефективних комунікативних стратегій з використанням інформаційно-комунікативних, цифрових, мережевих технологій, он-лайн та медіа-платформ, соціальних мереж, месенджерів та інших мобільних застосунків, інтернет-комунікацій та інших інструментів оновленої системи соціального діалогу, що є особливо актуальним в контексті необхідності забезпечення стійкості соціально-трудової сфери в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України.

Висновки. Оновлення системи соціального діалогу в Україні є запитом часу, необхідною передумовою подолання тих викликів, що постали перед Україною. Воно має відбуватися відповідно до вимог цифровізації та євроінтеграції, як фундаментальних доленосних мегапроектів. Зокрема, радикального технологічного оновлення потребує система взаємодії суб'єктів соціального діалогу на сучасній мережево-цифровій основі для забезпечення ефективності соціального діалогу як на внутрідержавному, так і на міждержавному рівнях в контексті досягнення цілей подальшого повоєнного відновлення України.

При цьому *основна ідея* зазначеного оновлення системи соціального діалогу, викладена в запропонованій в цьому дослідженні концептуальній моделі, полягає у створенні якісно нового середовища продуктивної взаємодії сторін соціального діалогу, заснованого, з одного боку, на широкому використанні найновітніших інформаційно-комунікативних, мережевих та цифрових технологій, а з іншого – на використанні в Україні ефективного

практик соціального діалогу, виходячи з передового досвіду країн ЄС (що також є важливою передумовою успішної євроінтеграції України).

Практична реалізація зазначеної концептуальної моделі оновлення системи соціального діалогу в Україні створить сприятливі

умови для збереження та відновлення зруйнованих війною зв'язків в соціально-трудої сфері, дозволить консолідувати суб'єктів та ресурси для вирішення завдань повоєнного відновлення на основі досягнення взаємоузгоджених рішень та механізмів їх реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про соціальний діалог в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
2. Панькова О. В., Касперович О. Ю. Соціальний діалог і трудова сфера України в умовах воєнного стану, євроінтеграції, цифровізації: проблеми та перспективи для повоєнного відновлення. *Економіка промисловості*. 2023. № 2 (102). С. 78–104. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.02.078>
3. Програма гідної праці 2020-2024. Україна. URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/decent-work-country-programmes/WCMS_774455/lang--uk/index.htm
4. Aleksynska, M. Digital Work in Eastern Europe: Overview of Trends, Outcomes, and Policy Responses. International Labour Organization. 2022. URL: https://www.ilo.org/global/publications/working-papers/WCMS_794543/lang--en/index.htm
5. The role of digital labour platforms in transforming the world of work. ILO Flagship Report. 2021. URL: https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2021/WCMS_771749/lang--en/index.htm
6. Konle-Seidl, R., Danesi, S. Digitalisation and changes in the world of work. Literature Review. 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733986/IPOL_STU\(2022\)733986_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733986/IPOL_STU(2022)733986_EN.pdf)
7. Lorraine Charles, Shuting Xia, Adam P. Coutts. Digitalization and Employment. A Review. ILO. 2022. URL: https://www.ilo.org/employment/Whatwedo/Publications/WCMS_854353/lang--en/index.htm
8. Novikova, O., Pankova, O., Chaliuk, Y., & Kasperovich, O. The Potential of Digitalisation and Social Dialogue in Ensuring Post-Pandemic Labour Market Sustainability: Priorities for Ukraine. *Studies of Transition States and Societies*. 2021. № 13 (2). P. 70–85. DOI: <https://doi.org/10.58036/stss.v13i2.954>

REFERENCES:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2023). Zakon Ukrayiny «Pro sotsial'nyy dialoh v Ukrayini» [Law of Ukraine "On Social Dialogue in Ukraine"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> [in Ukrainian]
2. Pankova, O. V., & Kasperovich, O. Yu. (2023). Sotsialnyy dialoh i trudova sfera Ukrayiny v umovakh voyennoho stanu, yevrointehratsiyi, tsyfrovizatsiyi: problemy ta perspektyvy dlya povoyennoho vidnovlennya [Social dialogue and labor sphere of Ukraine under the conditions of marital law, european integration and digitalization: problems and prospects of post-war recovery]. *Ekonomika promyslovosti*, 2 (102), 78–104. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry2023.02.078> [in Ukrainian]
3. ILO (2020). Decent Work Country Programme 2020-2024. Ukraine. Available at: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/decent-work-country-programmes/WCMS_774455/lang--uk/index.htm [in Ukrainian]
4. Aleksynska, M. (2021). Digital Work in Eastern Europe: Overview of Trends, Outcomes, and Policy Responses. International Labour Organization. Available at: https://www.ilo.org/global/publications/working-papers/WCMS_794543/lang--en/index.htm
5. ILO (2021). The role of digital labour platforms in transforming the world of work. ILO Flagship Report. 285 p. Available at: https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2021/WCMS_771749/lang--en/index.htm
6. Konle-Seidl, R., Danesi, S. (2022) Digitalisation and changes in the world of work. Literature Review. *Publication for the Committee on Employment and Social Affairs, Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies, European Parliament, Luxembourg*. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733986/IPOL_STU\(2022\)733986_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733986/IPOL_STU(2022)733986_EN.pdf)
7. Lorraine Charles, Shuting Xia, Adam P. Coutts (2022). Digitalization and Employment. A Review. *ILO, published 26 August 2022*. Available at: https://www.ilo.org/employment/Whatwedo/Publications/WCMS_854353/lang--en/index.htm
8. Novikova, O., Pankova, O., Chaliuk, Y., & Kasperovich, O. (2021). The Potential of Digitalisation and Social Dialogue in Ensuring Post-Pandemic Labour Market Sustainability: Priorities for Ukraine. *Studies of Transition States and Societies*, 13(2). DOI: <https://doi.org/10.58036/stss.v13i2.954>